



Programrapport

Programmets namn:

Masterprogram i biblioteks- och informationsvetenskap, distansutbildning

Ladokkod: BMBD122h

Antal högskolepoäng: 120

Årskull: antagna HT 2022

Programansvarig: Mikael Gunnarsson, Emma Berge Kleber (fr o m HT23)

Kommentarer kring svarsfrekvens i studentvärderingen, samt övriga underlag

Studenternas synpunkter på programmet har inhämtats via en *programvärderingsenkät* vid terminsslut våren 2024.

Det finns inget enkelt och samtidigt pålitligt sätt att framställa en förteckning av alla studenter som antagits till utbildningen höstterminen 2022 på, varför en enkät inte har kunnat riktas till alla (och endast) de studenter i aktuell grupp som den här utvärderingen avser. Samtidigt är det ett flertal av dessa studenter som inte påbörjat sista terminen än, kanske inte ens sista året, varför programansvariga därmed bedömer att sådana svar också skulle ge en skevhet i svaren och enkäten en mycket låg svarsfrekvens. Av de svar som inkommit kan vi dock anta att de 12 studenter som besvarade enkäten tillhör den grupp som började 2022 (om vi utgår från att deras lämnade uppgifter är korrekta m a p när de började).

Enkäten har distribuerats till 36 studenter som antagits till utbildningens sista kurs våren 2024, och påbörjade utbildningen 2021 eller 2022.

Kursrapporter är relativt enkla att lokalisera för kurser från hösten 2022 och framåt, om kursansvarig följt anvisningarna och arkiverat flera kopior av rapporterna på oli-

ka platser i Canvas i de fall kurserna givits för flera studentgrupper. Kursrapporter förefaller saknas för följande kurser:

- *Biblioteks- och informationsvetenskap som forsknings- och professionsområde, HT22,*
- *Användare och informationspraktiker i digitala miljöer, VT23,*
- *Utveckla och leda kultur- och informationsverksamheter, HT22, samt*
- *Masteruppsats, distans, VT24.*

Den här programrapporten har tagits fram av båda programansvariga och söker där det är möjligt harmoniera med tidigare programrapporter. De löpande programgruppsmöten som regelbundet äger rum har också fungerat som input, tillsammans med studentsynpunkter som kommit fram via möten med studenter i Zoom.

Analys av:

Studenternas möjlighet till ansvar och delaktighet

Muntliga kursvärderingar är relativt sällsynta, till stor del beroende på den tid som fordras för undervisning när studenterna är på plats i Borås. En sådan kursvärdering av utbildningens första två kurser har förr genomförts vid träffen i Borås i november, men kom att pausas under pandemin, och har ersatts av regelbundna öppna rum i Zoom under utbildningens gång, där programansvariga har lämnat utrymme för sådana värderingar. Tyvärr har de inte varit så välbesökta.

Härutöver stämmer flera kursansvariga av med studenterna under pågående kurs i mer informell form, eller i form av ”öppna rum” (även kallat ”open office hour”) i Zoom för att fånga upp studentintryck.

Muntliga kursvärderingar under utbildningens gång är potentiellt värdefulla, men svåra att arrangera med tanke på distributionsformen.

Träffarna i Borås är tänkta att utgöra möjligheter för studenterna att träffa både varandra och lärarna i kurserna och på så vis kunna leda till ökad delaktighet i utbildningen.

Studenterna har rätt att ha studentrepresentanter i sektionens ”programråd” och masterstudenter från den här kursomgången har inbjudits att delta, men ingen student har antagit erbjudandet.

Studenternas prestation, genomströmningstendenser

Under den här rubriken förväntas förstås en uppgift om hur stor andel av den studentgrupp som påbörjade utbildningen hösten 2022 som har avslutat utbildningen med alla kurser godkända och klara och är behöriga att ta ut en examen. Vi vet att i Canvas programyta för hösten 2022 finns 38 förstagångsregistrerade studenter. Härutöver tillkommer ett antal studenter som klarat utbildningens första kurs redan hösten 2021 (eller tidigare) och först 2024 kunnat påbörja masteruppsatsen.

Ladok ger uppgift om att HT22 skulle 43 studenter ha påbörjat utbildningens första kurs, men 7 av dessa har avbrutit utbildningen i ett mycket tidigt skede, varav 4 stycken utan att ha tagit en enda poäng. Utöver dessa saknar 8 studenter något som helst resultat mer än 8,5 hp på utbildningen som helhet. Det verkar alltså som om endast 28 studenter skulle ha en pågående utbildning vid starten av VT24. Men inte heller det stämmer helt, eftersom en del studenter förts över till kommande kurstillfällen.

Någon säker uppgift om hur många studenter antagna HT22 som faktiskt fortfarande studerar på utbildningen eller har avslutat den med 120 hp och är behöriga att söka examen går inte att fastställa utifrån Ladok, med mindre än att lärplattformens lista jämförs med uppgifter i Ladok.

Låt oss i stället se på hur många studenter som registrerades på det avslutande examensarbetet VT24 och vars e-post-adresser antyder att de startat HT21 eller HT22 så uppgår det till 36 studenter, varav 19 stycken är minst godkända på examensarbetet i slutet av oktober. Kanske kan genomströmningen alltså estimeras till ca 50 %.

UKÄs/SCBs statistik anger för masterexamen inom samhällsvetenskap en genomströmning på 53 % över fyra år (*Universitet och högskolor. Genomströmning och resultat på grundnivå och avancerad nivå 2017/2018, 2019*, urn:nbn:se:scb-2019-uf20sm1903_pdf, s. 50). Genomströmningen för campus vs distans har en ratio på 0,85 enligt samma statistik, vilket ger en normal genomströmning på 45 % över fyra år.

Innehåll, undervisningsformer, examination och progression

Studenternas skriftliga programvärdering är egentligen övervägande positiv med många positiva omdömen och en del konstruktiv kritik, kritik som främst uppehåller sig vid innehållet i utbildningen och dess relation till inom vilket område den enskilde studenten önskar arbeta efter genomgången utbildning. Vad vi kan ana är att utbildningens inre progression tycks uppfattas tydligare än tidigare år – med undantag från förra året, som gav ett liknande utfall.

Att utbildningens innehåll ska motsvara förväntningarna en student har innan utbildningen påbörjats är förstås önskvärt. Vi har dock tidigare år sett exempel på att det inte varit fallet men att studenter blivit glatt överraskade i positiv mening. Vad det handlar om är i mångt och mycket i vilken utsträckning studenten tagit sig tid för att studera utbildningsinformation i form av t ex utbildningsplan i förväg. Årets enkät ger vid handen att innehållet ändå motsvarat förväntningarna, trots att en återkommande synpunkt i fritextsvar är att det önskas mer folkbibliotekstillvända inslag.

Det kan ligga nära till hands att konstatera att institutionens kandidatutbildning i många stycken troligen skulle passa många bättre, innehållsligt. Masterutbildningen är inte en bibliotekarieutbildning (om så är fallet, snarare för högskole- och myndighetsbibliotek) men förbereder för och ger behörighet för bl a bibliotekarietjänster. Kandidatutbildningen är dock inte attraktiv när den fordrar fyra års studier på halvfart (om distansvarianten väljes).

En i år lite mer frekvent synpunkt som framkommer i programvärderingen är kring modellen med parallella kurser på halvfart. Det brukar inte ägnas särskilt mycket uppmärksamhet, men årets enkät utgör ett undantag. Däremot råder inte konsensus i frågan. Ett par röster är inte nöjda medan minst en annan är det. Dilemmat för senaste versionen av utbildningsplanen är också att vissa kurser av olika skäl inte låter sig genomföras på helfart. Här finns förstås en möjlighet att för enskilda par av kurser överväga en förändring, men resurserna i nuvarande läge för att kunna samordna ett sådant förfarande står inte i proportion till vad som skulle vinnas.

Till dels kan de negativa synpunkterna bero av att den här årskullen läst valbara kurser vars upplägg inte är koordinerat med utbildningens ordinarie kurser, eftersom de även erbjudits andra utbildningsprogram och som fristående.

Forskningsanknytning

Ambitionen att forskningsanknyta programmet tar sig flera olika uttryck. Utbildningen anknyter till huvudområdet biblioteks- och informationsvetenskap, som också är det forskningsområde som flera av lärarna i programmet har sin forskarutbildning från och som är den ämnesmässiga grunden för en komplett akademisk miljö vid Högskolan i Borås. En stor andel av lärarna i masterprogrammet är själva aktiva som forskare. Endast disputerade lärare (ofta docentkompetenta) fungerar som kursansvariga och examinatorer för de obligatoriska kurserna. Kursmålen i flera av kurserna lyfter fram forskningsanknytning och kurslitteraturen är i flera fall vetenskaplig primärlitteratur. Från första kursen i programmet övar studenterna sig i att söka och läsa vetenskapliga artiklar och flera av kurserna innefattar skrivande av akademiskt präglade texter och genomförandet av egna mindre studier av systematisk karaktär. Genom föreläsningar, kurslitteratur, egensökt litteratur och examinationsuppgifter kommer alltså studenterna i kontakt med områdets vetenskapliga grund och metoder, och övar sig i att ta sig an problem med ett vetenskapligt angreppssätt. Detta bör komma till uttryck i de flesta kurser och inte minst i den avslutande uppsatskursen, där studenterna förväntas vara självständigt reflekterande, ha förmåga till problemformulering och kritiskt kunna analysera och tolka empiriska utfall.

Inte desto mindre antyder den rapport som bedömargruppen från högskolans ämnesutvärdering lämnade våren 2021 att de examensarbeten som medlemmarna fått läsa (genomförda under läsåret 2019-2020) är bristfälliga med avseende på internationella forskningsutblickar. Ett förhållande som dock kan ha att göra med det begränsade och slumpmässiga urvalet av examensarbeten. Programansvarig har inte fått omdömet exemplifierat.

Bilden av hur studenterna i enkäten säger sig ”ha fått en god bild av vilka forskningsområden som finns inom biblioteks- och informationsvetenskap” och hur forskningen bedrivs är tillfredsställande, med ett undantag. Det kan dock understrykas att det faktum att studenterna vanligen inte kommer till utbildningen med tidigare studier i biblioteks- och informationsvetenskap och att huvudområdet särskilt ur ett internationellt perspektiv är mångvetenskapligt gör att flera aspekter på forskning helt enkelt inte kan ges utrymme inom ramen för de 45 hp kurser som inte tillhör kategorin valbara kurser, metod, professionsorienterade kurser samt examensarbete. Exempelvis kan de 15 hp kunskapsorganisation som erbjuds endast huvudsakligen beakta grundläggande färdigheter och kunskaper samt nutida utvecklingsinitiativ.

Ett mer systematiskt inriktat arbete har skett under HT23 inför studenternas val av problemställningar knutet till examensarbetet VT24, där kontaktytor mellan stu-

denter och institutionens forskargrupper har upprättats, samtidigt med att professionsföreträdare för Göteborgs UB, HB och Chalmers också givits inflytande. Ett seminarieliknande arrangemang görs i december 2024 där de som nappat på tips från GUB, HB och Chalmers ges en möjlighet att presentera sina studier i Göteborg.

Resurser

Undervisning och handledning i utbildningen har genomförts av professorer, docentmeriterade, lektorer, adjunkter och doktorander, där de sistnämnda i huvudsak utgörs av adjunkter som befinner sig i en forskarutbildning.

Akademins ”controllers” har tidigare tagit fram data som visar antalet totalt allokerade arbetstimmar och fördelningen mellan olika kategorier av anställda. Emellertid övergick akademien från VT23 till att bokföra arbetstidsfördelningen i ett nytt system på så vis att programansvariga själva inte kan ta fram sådana data. ”Controllers” påstår också att sådana data inte går att få ut från det nya systemet – programansvariga måste nog lägga till ”på ett enkelt sätt”, eftersom de bevisligen finns där.

Programansvariga får hoppas på att det åtgärdas till nästa år så att vi kan följa upp eventuella förändringar från tidigare år.

Användbarhet och förberedelser för arbetslivet

Inom ramen för utbildningen erbjuds alla studenter en ”mentor” i något som internt kallas ”mentorsprogrammet”. En mentor är en yrkesverksam i någon verksamhet med anknytning till utbildningens huvudområde som studenten är tänkt att ha löpande kontakt med under utbildningens gång. Syftet är att under systematiska former ge studenten en insyn i professionernas verksamheter och samtidigt ge professionsföreträdare en insyn i utbildningen. Intresset är alltid stort för den här aktiviteten, som kan ses som en kompensation för att någon praktik inte erbjuds. Även om en (obligatorisk) praktikperiod skulle införas i programmet måste programansvariga understryka att ett sådant inslag sannolikt skulle skapa problem, eftersom det genom åren inte varit lätt att hjälpa studenter med att hitta mentorer, om de inte själva gjort det.

En annan systematisk åtgärd för att knyta utbildningen till adekvata professioner är

institutionens programråd, där regelbundna möten sker med studentrepresentanter, lärarrepresentanter, professionsföreträdare och programansvariga, för att diskutera utbildningens inriktning och utveckling. Tyvärr har det saknats studentrepresentation från den här mastergruppen.

Övrigt

Vid utbildningens uppstart varje höst görs en informell inventering av vilken utbildningsbakgrund de studenter som börjar utbildningen har med sig. Fördelat på utbildningsområden ("utbildningsområden" i enlighet med Regeringens nomenklatur, inte Högskolans i Borås provinsiella mening) visar det alltid på en dominerande övervikt för *Humaniora* men vanligen också ett flertal med någon form av lärarutbildning (utbildningsområde *Undervisning*), så även för den här gruppen.

Utbildningens innehåll får till största delen karaktäriseras som hemmahörande inom *Samhällsvetenskap*, men också med inslag av *Naturvetenskap och teknik* (om vi räknar Informatik/Data- och systemvetenskap samt Matematik dit, vilket vanligen görs).

Här finns en motsättning på så vis att det är svårt att planera utbildningen när det inte är klart vilka förkunskaper man kan räkna med att studenterna har med sig och därmed kunna möta upp med kursinnehåll som verkligen ligger på avancerad nivå.

Eventuella förslag till förändringar

Det första steg som redan tagits inför starten HT22 är att splitta metodkursen i två delar för att komma ifrån olägenheterna med att 15-poängskursen placerats direkt före examensarbetet och för några studenter därmed tvingat fram ett studieuppehåll eftersom behörighet saknats. Ett annat steg är att helt utesluta s k "valbara kurser" från HT23 för att kunna bygga en homogen inre progression i programmet.

Ett utbildningsprogram på avancerad nivå har att förhålla sig till ett antal lärandemål som är såväl nationella som lokala, där de senare preciseras i utbildningspla-

nen. För att dessa lokala mål ska kunna formuleras på ett tillräckligt djup kan det argumenteras för att alla studenter bör följa samma kurser och att därmed valbara kurser inom ramen för en sammanhållen utbildning om endast två år utan krav på förkunskaper inom huvudområdet bör ersättas av obligatoriska kurser.